

Naročnina mesečno 25 Din, za inosemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletne 96 Din, za inosemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

SCLOVENECE

Telefoni uredništva in uprave: 40-01, 40-02, 40-03, 40-04, 40-05 — Izhaja vsak dan s jutraj razen ponedeljka in dneva po praznike

Cekovni račun. Ljubljana številka 10.650 in 10.349 za inerate.

Uprava: Kopitarjeva ulica številka 6.

Zveža še tudi po sklenjenem miru

Seja francosko-angleškega vrhovnega sveta v Londonu pretekli petek, dne 2. marca spada po obsegu svojih sklepov med zgodovinske dogodke v sedanjosti, kajti sporazum o sodelovanju angleškega in francoskega imperija presega daleč vso skupnost, ki sta jo Anglija in Francija dosegla, ko sta bila na višku vojnih naporov v zadnji svetovni vojni.

Oba vladi se obvezujeta, da boista tudi po sklenitvi miru ohranili popolno skupnost v svojem delovanju na vseh področjih, da si zavarujeta svojo varnost in da s sodelovanjem drugih narodov obnovita nov mednarodni red, ki bo v Evropi zagotovil svobodo narodov, spoštovanje prava in stalnost miru. To nujno sodelovanje bo trajalo tako dolgo, dokler bo potrebno za doseg te ciljev.

Tako se dobesedno glasi zgodovinski sklep sprejet v Londonu. Dne 4. decembra 1939 sta angleška in francoska vlada podpisali sporazum o denarnem in gospodarskem sodelovanju do zmagozlovnega zaključka vojne. V imenu Francije ga je podpisal takratni finančni minister in današnji predsednik vlade Paul Reynaud. Ta sklep, sprejet v začetku vojne, je bil vsebinsko podoben sklepu, ki sta ga Anglija in Francija v zadnji svetovni vojni sprejeli. Se le po treh letih vojskovanja. Angleška in francoska javnost kakor tudi nevtralni tisk sta ta sporazum proglasila kot veliko dejanje, ker je združil vso denarno in gospodarsko moč dveh imperijev pod enim samim skupnim vodstvom, ki je predpogoj za smoteno uporabo denarnih virov in gospodarskih zalog. Od nikoder ni bilo slišati, da bi bilo mogoče angleško-francosko skupnost še kje bolj podpreti in obojne napore še bolj povezati. Toda zadnje zasedanje vrhovnega sveta v Londonu je pokazalo da takrat v decembru meja še ni bila dosežena in da so bili še le sedaj doseženi skrajni mejniki za sodelovanje dveh držav, ki so ob vsem vsestranskem sodelovanju še hočeta ohraniti vsaka svojo državno neodvisnost in se nočeta stopiti v eno samo vladavino.

V čem leži zgodovinski pomen londonskih sklepov. Po razlagi moramo iti nazaj k zadnji svetovni vojni, odnosno k razdobju, ki je sledilo podpisom mirovnih pogodb v Versaillesu. Takrat sta Anglija in Francija združili vse svoje napore, da skupno premagata skupnega nasprotnika. Med njima je bilo dogovorjeno, da se ne bosta ločili tako dolgo, dokler ni podpisana mirovna pogodba. Od podpisa mirovne pogodbe dalje pa je veljal tihi domeneč, da gresta spet obe vsaka svojo pot v pogledu smeri v zunanji politiki. Francoska vlada — njen predsednik je bil takrat jekleni Clemenceau — se je na vse načine trudila, da bi od Anglije dobila slovesno obveznost, da bo tudi v povojni dobi jamčila za varnost Francije. Angleška vlada tega ni storila. Smatrala je, da je cilj dosežen in da ne more prenašati nobenih utesnitev več. V diplomaciji so takrat pogostokrat uporabljali primere, da je Francija podobna razočarani ženi, ki je mislila, da se je z Anglijo poročila v do smrti veljavno zakon, medtem ko da je Anglija vojno zvezo za časa svetovne vojne smatrala samo kot poroko razuma z jasno določenim rokom. Francija tega razočaranja ni prikrivala. In ker se je takrat Anglija branila, da bi še za povojno dobo vzdrževala popolno skupnost s Francijo, marveč se je vrnila nazaj v svojo staro politiko, da je namreč na evropski celine treba podpirati najslabšo velesilo proti najmočnejši — v danem primeru torej premagano Nemčijo proti zmagovalni Franciji — se je Francija čutila prisiljena, da si je z lastnimi sredstvi skušala zgraditi neko politično stavbo, ki bi ji dala zavest tiste varnosti, ki bi jo bila imela, ako bi bila skupnost z Anglijo trajala dalje. Francoska zunanja politika je začela graditi omrežje raznih zavezništev in zavezniških skupin, podpirala je ustanovitve Male zveze, trudila se je za zavezništvo s Poljsko, veselila se je Balkanske zveze, iskala zavezniških stikov z Italijo. Značilno je, da angleška zunanja politika teh prizadevanj ne samo ni podpirala, marveč jim je delala težave in celo napravljala videz, kakor da mnogokrat angleška diplomacija podpira nemški odpor proti francoskemu zavezniškemu omrežju. Evropska politika bi bila v zadnjih 20 letih šla popolnoma drugo pot, ako bi bili Anglija in Francija tudi po sklenitvi miru ohranili isto skupnost, ki jima je pomagala, da sta izvajali zmago.

Na to dejstvo se je francoska vlada spomnila sedaj v začetku druge borbe proti Nemčiji. Francoska vlada se ni zadovoljila s sporazumi, ki vežejo francoski in angleški imperij na gotove roke in časovno do izvajanja skupne zmage, marveč je od svoje angleške zaveznice terjala obveznosti, ki bi trajale tudi po sklenjenem miru in ki tičejo ne samo gospodarskih in denarnih vprašanj, ampak tudi njune zunanje politike. V decembru 1939 Francija svojih teženj še ni mogla doseči. Angleži se tako neradi vežejo na dolgo dobo. Toda razni dogodki zadnjih mesecev, med njimi številni poskusi nasprotnega tabora, da bi Anglijo in Francijo razdvojili ter ju ločeno pripravili, da sprejmeta kakšen mirovni kompromis, nadalje veliko razočaranja, ki sta ga Anglija in Francija doživeli v finko-sovjetskem miru, ki je pričaral na obzorje bodočnosti pošast boljševiškega imperija, so storili svoje, da so angleško vlado omehčali in jo pripravili, da je pretekli petek, 29. marca, podpisala izjavo, ki daje angleško-francoski gospodarski in vojaški skupnosti tudi politični pečat ter obe vladi nerazrušljivo veže tudi v zunanji politiki, ki bo sledila podpisu mirovne pogodbe. Francoska vlada je odnesla velik uspeh in angleško-francoski tabor je postal dejstvo, ki bo politično trajal dalje tudi po sklenitvi miru.

V tem leži novost londonskih sklepov in tudi zgodovinski pomen te izjave, ki že danes meče svojo senco daleč v bodočnost, ko se bodo uresničevali načrti o novem mednarod-

Pred diplomatično ofenzivo Anglije in Francije na Balkanu

Angleški list zatrjuje, da nima nikdo koristi od tega, da bi južnovzhodno Evropo potisnil v vojno

Rim, 1. aprila. t. »Giornale d'Italia« objavlja daljši dopis iz Londona, v katerem pravi, da so se pri vojnem svetu v Londonu mnogo posvetovali tudi o odnosih zahodnih velesil do Italije in do Sovjetije in da je pri tem balkansko področje imelo posebno vlogo.

Dopisnik italijanskega lista je dobil v Londonu vtis, da Anglija in Francija še vedno mislita, da jima bo mogoče na Balkanu izigravati Italijo proti Nemčiji. V ta namen bodo zavezniške velesile podvzele na Balkanu obsežne korake, da vidi jo svoj vpliv.

Po mnenju italijanskega lista stojimo tik pred veliko diplomatično ofenzivo Anglije in Francije po Balkanu in po Podonavju. Namen te ofenzive je prestriti nemški vpliv in si zagotoviti stalne postojanke, ki bi bile potrebne za vojskovanje proti Nemčiji.

Italijanski list pristavlja, da zavezniški prav dobro vedo za italijansko stališče, ki je jasno podčrtalo, da bi Italija nobenih tujih vplivov na Balkanu ne mogla dovoljevati.

„Times“ o razlogih zakaj bo Balkan ostal miren

London, 1. apr. t. »Times« objavlja članek, v katerem trdi, da trenutno za Balkan ne obstaja nobena nevarnost, da bi bil potegnjen v vojno trenje. Za to navaja sledeče razloge:

1. Nevarnost ne more priti od Anglije in Francije, ki sta zaveznički Turčiji in ki sta Romuniji in Grčiji obljubili oboroženo jamstvo za primer, da bi bili ti dve državi ogroženi.
2. Tudi Nemčija nima interesa, da bi vojno raztegovala na balkansko področje in si tamkaj naprtila kakšno novo fronto, vsaj tako dolgo ne, dokler ima možnost, da dobi iz teh držav živez in sirovine, ki jih potrebuje.
3. Ni verjetno, da bi se Sovjetija po preizkušnji na Finskem spuščala v kakšno novo pustolovščino. To velja vsaj za nekaj časa, da si opomore od finskih ran.
4. Končno je pa tudi res, da so balkanske države mnogo bolj pristopne za hitro pomoč, kakor pa je bila Poljska ali Finska. To zadnje dejstvo bo morda še najbolj zadrževalo one, ki bi morda hoteli balkansko področje potegniti v vojno vrvenje.

Posvet angleških poslaničkov na Balkanu in v Podonavju

London, 1. apr. b. Konferenco angleških poslaničkov iz balkanskih držav spravljajo politični krogi tudi v zvezo s prizadevanji, da se blokada Anglije razširi še na druge države. »Daily Mail« poroča, da bodo na konferenci v Londonu govorili tudi o tem, da se prepreči in po možnosti povsem onemogoči uvoz romunskega petroleja iz pa življenjskih potrebščin iz balkanskih držav. Morda bodo romunski trgovinski delegaciji, ki bo te dni prišla v London, predlagali, da se povečajo dobave petroleja v Anglijo, s čimer bo takoj prizadeta Nemčija.

Jugoslovansko - angleška trgovinska pogajanja

London, 1. apr. b. Obstaja upanje, da bo obisk guvernerja jugoslovanske Narodne banke dr. Belina v Londonu okreplil trgovske zveze Jugoslavije z Anglijo. Predhodna pogajanja za sklenitev vojno-gospodarske pogodbe med Anglijo in Jugoslavijo so se vodila v Belgradu in kaže, da bodo končana v Londonu. Jugoslovanski gospodarski krogi izražajo upanje, da bo prišlo do olajšanja plačilnih pogojev med obema državama.

Zaradi bližnjega prihoda romunske trgovinske delegacije v London in zaradi bližnje konference med angleškim zunanjim ministrom in angleškimi poslanički iz balkanskih držav spadajo ta nova jugoslovansko-angleška pogajanja v po-

polnoma nov sistem energičnejšega diplomatskega vodstva, ki ga hočejo zaveznički uvesti na jugovzhodu Evrope.

Dardanele so zaprte

London, 1. apr. AA. Reuter: V uradnih krogih demantirajo vesti, po katerih bi bila Turčija dovolila zavezniškemu brodogradu prehod skozi Dardanele. V istih krogih izjavljajo, da zaveznički, ki jih veže konvencija, sklenjena v Montreuxu, dobro vedo, da je Turčija nevtralna in da zato ne morejo od Turčije zahtevati, da dovoli svoboden prehod vojnim ladjam skozi Dardanele. Če bi Turčija stopila v vojno, ji gre pravica odločati o tem, ali bo tujim ladjam dovolila prehod skozi Dardanele ali ne. Prav tako ima Turčija pravico presoditi o tem, ali se čuti neposredno ogroženo. Dalje izjavljajo v teh krogih, da niso zaveznički ničesar predlagali zaradi prehoda zavezniških ladij.

Molotova omemba Besarabije je Italijo odmaknila od Sovjetije

Pariz, 1. apr. t. Havas: V političnih krogih pravijo, da so vsa poročila, ki so prišla z balkanskih držav, edina v tem, da je govor, ki ga je

imel sovjetski komisar za zunanje zadeve Molotov v tistem delu, kjer je omenjal Besarabijo in odošaje z Romunijo, napravil najgloblji vtis in sprožil veliko diplomatično delavnost. — Sovjetski komisar je namreč preveč odkrito podčrtal, da vprašanje Besarabije za Sovjetijo še ni rešeno. S te nje namignil, da ga bo Sovjetija skušala reševati takrat, kadar bo smatrala, da je prišel čas za to. Balkanske države so izjave Molotova vzele na znanje kot sovjetsko grožnjo bodočega vmešavanja na balkanski prostor.

Zanimivo je, da v Parizu na merodajnih mestih trdijo, da je uprav sovjetska zahteva po Besarabiji uničila vse nemške nade, da bi moglo priti do trojnega sporazuma med Nemčijo, Italijo in Sovjetije glede južnovzhodne Evrope, o katerem je bilo govora na sestanku na Brennerju med Hitlerjem in Mussolinijem. Italija, ki je za časa finske vojne Romuniji prigovarjala, naj zavzame jasno protisovjetsko stališče, je udeležbo v tej trozvezi odklonila vprav zaradi tega, ker se Sovjetija noče odrediti težnjam, ki imajo za cilj balkanski prostor.

V zunanje-političnih krogih v Parizu so nadalje dobili sporočila, da je Italija takoj po Molotovem govoru stopila v tesnejše pogovore z jugoslovansko vlado. V teh razgovorih je bila omenjena tudi nova sovjetska nevarnost, ki jo je napovedal Molotov, ko je omenil Besarabijo.

Teleky o razgovorih v Rimu

Budimpešta, 1. aprila. b. Madžarski ministri predsednik grof Teleky je na povratku s svojega potovanja po Italiji, izjavil, da Madžarska še vedno smatra za svojo dolžnost, pokazati svetu, kako je treba služiti interesu Evrope. Grof Teleky pravi:

Cepprav je bilo moje potovanje strogo privatnega značaja, je prirodno, da sem se sestal z italijanskim ministrskim predsednikom Mussolinijem in zunanjim ministrom grofom Ciano. Jasno je, da od tega sestanka ni mogel nihče pričakovati kaj novega. Ta obisk ni prav nič spremenil madžarsko-italijanske prijateljstva in se tudi niso sklepali nobeni novi sporazumi. Italijansko-madžarski odnosi so utrjeni na dolgotrajnem odnošaju in so močnejši od navadne zveze.

Pred očmi imam dve stvari: sedanjí mir in mir, ki bo sklenjen po veliki evropski vojni. Skodljivo bi bilo razširjati sedanjí evropski spor in naša dolžnost je, ohraniti mir, ker je to v interesu vseh evropskih držav. Za končni mir bi morali vsi narodi sodelovati na vzpostavitvi splošnega evropskega miru, ki naj odstrani vse nepravilnosti in omogoči evropskim narodom, da živijo v dobrih odnosih drug ob drugem. Sedanjega položaja ne smemo presoati po njegovi sedanjí vrednosti, temveč moramo misliti, da bomo lahko ohranili trajni mir, zadovoljstvo in blagostanje.

„Štirje krepki temelji italijanske politike“

Italijanski tisk zanika poročila o trozvezi med Italijo, Nemčijo in Sovjetijo

Milan, 1. aprila. b. »Relazioni Internazionali« pišejo o delu Italije za ohranitev in okrepitev miru na Balkanu in poudarjajo pomen italijansko-jugoslovanskega pakta za nadaljnji razvoj položaja na Balkanu. Pri tem opozarjajo na dejstvo, da so danes odnosi med Italijo in Grčijo in pa odnosi med Italijo in Romunijo popolnoma razjasnjeni in da Italija prav tako vzdržuje prijateljske zveze z Bolgarijo.

S prijateljstvom Italije z Madžarsko je položaj v Podonavju in na Balkanu postavljen na štiri krepke temelje, ki jih predstav-

ljajo Italija, Nemčija, Jugoslavija in Madžarska. S tem so iz tega dela Evrope izključene vse težnje za kakršno koli nadoblast, vzpostavljeno pa je lepo ravnotežje. Pri tem je treba opozoriti še na sledeče:

Vse evropske države in ves svet gledajo danes na Balkan in pa na stališče, ki ga je zavzela Italija v tem občutljivem predelu Evrope. To je povsem dosledno, kajti potem, ko se je Italija združila z Albanijo, je postala tudi balkanska sila. Ravno iz tega vzroka se Italija tudi vedno bolj zanima za Balkan, seveda pa pri tem ne zanemari evropske celine in Sredozemskega morja, kjer se prav tako križajo njeni interesi z interesi ostalih držav. Stališče Italije se v tem oziru ne more nikakor spremeniti, kajti Italija se ne more vezati samo na Balkan, ker ima mnogo širše in večje interese tudi drugje. Zaradi tega nimajo nobene podlage novice, ki jih je spravil v svet demokratski tisk o nekem italijansko-nemško-sovjetskem načrtu, ki naj bi se tikal Balkana.

Orožne vaje ameriškega brodograja

New York, 1. aprila. AA. Havas: Danes in jutri bo odplulo iz San Pedra 180 ladij vojne mornarice Združenih držav, kakor tudi ladje s Havajskega otočja, da bodo skupno krenile na 15 dnevne orožne vaje. Charles Seed, podtajnik v mornariškem ministruvstvu bo na križarki Pensylvanija, na kateri bo izbožena zastava admiralja Ricardsona, kateri bo pojasnjeval nalogo teh pomembnih manevrov ameriške vojne mornarice. Pri manevrih bo udeležbenih 43.000 mornarjev in častnikov, 500 letal, 11 oklopnih križark, 12 križark, 3 nosilke in 65 podmornic.

Welles o »junaški Poljski«

Angers, 1. apr. b. Na večerajšnji seji kabineta poljske vlade so sporočili dve važni stvari. Najprej so prebrali pismo Sumnera Wellesa, ki ga je poslal generalu Sikorskemu in generalu Zaleskemu. V tem pismu je poudaril važnost razgovorov, ki jih je imel z njima in izrazil občudovanje velikega poljskega naroda. V drugem delu seje pa je bilo sporočeno, da je na šesti seji zavezniškega vrhovnega vojnega sveta potrjena pogodba, sklenjena med Poljsko in zaveznički, po kateri se je poljska vlada obvezala, da ne bo sklepala nobenega posebnega miru z Nemčijo.

Narodni socialisti na Danskem

Kodanj, 1. aprila. AA. Ritau. O priliki večerajšnje zborovanja narodno socialistične stranke v Arhuze je policija prijele okrog sto članov stranke, ki so se uniformirani hoteli udeležiti zborovanja. Kakor znano, je na Danskem prepovedana nošnja strankarskih uniform. Aretiranci so bili pozneje izpušeni pod pogojem, da bodo brez uniforme oblekli pišče.

Finska Karelijska republika

Moskva, 1. aprila. Havas: Na svoji današnji seji je vrhovni sovjetski predlog 2. danova o ustanovitvi 12. sovjetske zvezne republike, namreč »Finske karelijske republike«. V novo republiko spada vsa Karelijska ožina z mestoma Viipuri in Kexholm, dalje leva obala Ladogskega jezera z mesti Sortavala in Suojarvi na severu kraja okrog Kuolajervija. V kratkem času bo izdelana ustava za novo republiko. Na čelu »republike« je Kuusinen.

Zagrebska vremenska napoved: Podnevi topleje.

Zemunska vremenska napoved: Nekoliko višja temperatura. V glavnem jasno v vsej kraljevini, le v gorskih predelih bo nekoliko oblačno. Ponekod nočni mraz.

Trgovinski minister dr. Andres se danes vrne iz Romunije

Bukarešta, 1. aprila. AA. Včeraj ob 13.10 je priredil romunski minister za zunanjo trgovino Jon Cristu v dvorani hotela Athenes Palace svečan banket na čast jugoslovanskemu ministru za trgovino in industrijo dr. Andresu. Banketu je med drugimi prisostvoval romunski zunanji minister Gafencu ter več romunskih aktivnih in bivših ministrov. Razen tega je banketu prisostvoval jugoslovanski veleposlanik Dutić, belgrajski župan Djuričić ter člani naše gospodarske delegacije, ki so se udeležili ustanovitve jugoslovansko-romunske trgovinske zbornice. V toku kosila sta izrekla romunski minister za zunanje zadeve Cristu in jugoslovanski trgovinski minister dr. Andres zdr-

nem redu, ki bo evropskim narodom dal svobodo ter bo zagotovil spoštovanje prava in stalnost miru.

vici, v katerih sta zaželela mnogo uspeha novim zbornicam pri pospeševanju gospodarskih odnosov med Jugoslavijo in Romunijo.

Davi ob 8.30 je jugoslovanska gospodarska delegacija pod vodstvom predsednika jugoslovansko-romunske zbornice Damjana Brankovića in predsednika jugoslovansko-romunskega društva Zivovina Gjorgjevića odpotovala z avtomobili v Brijazo, kjer si bo ogledala veliko petrolejsko rafinerijo Creditul Minier. Nato pojdejo delegati v Sinajo, kjer si bodo ogledali kraljevski gradič. Ob 14 priredi predsednik romunsko-jugoslovanske zbornice inž. Penescu Kerc v hotelu Palace v Sinaji kosilo na čast jugoslovanskih gospodarstvenikov.

Jutri ob 11 dopoldne bo jugoslovanska delegacija z ministrom Andresom na čelu zapustila Bukarešto

Kako mislita zahodni velesili poostriiti blokado Nemčije

Švedsko železo bo predmet prvih ukrepov

London, 1. aprila. t. Havas: Glasilo ministra za domovino Edena »Yorkshire Post« objavila iz poučenega vira nekaj podatkov o »novi blokadni politiki zaveznikov.« Po njegovih obvestilih bo nova politika obsegala naslednje točke:

1. Anglija se bo prizadevala, da ustavi dobavo švedske železne rude Nemčiji.
2. V ta namen bo Anglija skušala nemško vojno brodovje prisiliti, da sprejme pomorsko bitko za svoboden prehod pri Skagerraku, ki ga bo Anglija v nasprotnem primeru sama vzela pod svojo vojaško zaščito.
3. Angliško letalsko brodovje bo povečalo svojo delavnost in ga raztegnilo tudi v Baltično morje.
4. Anglija bo na Balkanu podvzela zelo resne korake, da zaustavi razmah nemškega vpliva tako glede gospodarskih dobav, kakor s stališča vojaškega pomena južnovzhodne Evrope.
5. Anglija bo podvzela nove primerne ukrepe, da bodo dobave petroleja v Nemčijo postale še manjše. S tem so misljeni ukrepi na Črnem morju.

Danes govori Reynaud Anglija in Francija hočeta najprej preprečiti izvoz švedske železne rude v Nemčijo

London, 1. aprila. t. Reuter: Na uradnih pomorskih mestih izjavljajo, da je res, da se angleška vlada razgovarja s skandinavskimi državami v poostriiti blokado, toda ni p a r e s, da bi bila angleška vlada sklenila, da bo poslala vojno brodovje v nevturalne vode skandinavskih držav, da tamkaj prodirajo nemško plovbo.

V okolici zunanjega ministertva priznavaajo, da bodo zavezniki velesile v najkrajšem času napravile pri švedski in norveški vladi zelo odločne korake, da se enkrat za vselej napravi konec prevajanja železne rude po norveških nevturalnih vodah v Nemčijo. Anglija in Francija upata, da bosta svoj cilj dosegli z drugimi sredstvi, kakor pa s kršenjem norveške ali švedske nevturalnosti.

Paris, 1. aprila. t. Informations de Presse: Na seji vlada, ki jo je vodil Lebrun je ministrski predsednik Paul Reynaud poročal o sklepih, ki so bili sprejeti na vojnem svetu v Londonu. Podrobno se je pečal z načrtom poostriite blokade proti Nemčiji ter obrazložil nekatere ukrepe, ki so bili predvideni. Predsednik vlade Reynaud je sporočil, da angleška in francoska vlada ne nameravata kršiti nevturalnosti nevturalnih držav tako, da bi a silo vdrle v oblastno območje teh držav, niti na suhem in niti na morju, marveč so predvideni drugi učinkoviti ukrepi, ki bodo v kratkem stopili v veljavo.

Predsednik vlade Reynaud bo jutri pred parlamentom govoril o sklepih vojnega sveta v Londonu. Več poslancev je vložilo interpelacije, ki pa verjetno ne bodo prišle v obravnavo.

London, 1. aprila. t. Havas: Iz norveških virov poročajo, da so tamkaj mnenja, da bi tudi zapore norveških nevturalnih voda po angleških vojnih ladjah ne imela zaželjenega uspeha v kolikor tiče prevaja švedskega železa v Nemčijo ob obali Norveške. Norveški viri pravijo, da Nemčija prevaža železno rudo po tej poti iz tega razloga, ker je cenejša, toda, ako bi angleška vojna mornarica tudi to pot zaprla, bi Nemčija odredila, da naj se železna ruda prevaža od rudnikov v pristanišče Lurea v Botniškem zalivu, od koder ga potem lahko nemotno skozi Baltično morje prepeljejo v Nemčijo. Norveški viri tudi pravijo, da bi smela zapore norveškega pristanišča Narvik, skozi katerega sedaj potuje švedska železna ruda, imela zle posledice tudi za Anglijo, ki dobiva velike količine švedske železne rude po tej poti in ki jih ne bo dobivala, ako bo švedska železna ruda šla po drugi poti iz švedske in ne več skozi norveško pristanišče.

Angleški škofi o vojni

Kakor so zanimivi glasovi vsega katoliškega episkopata ob priliki sedanje vojne, tako dajo globok vpogled v pravo krščansko miselnost v tem oziru tudi glasovi angleških škofov.

Že pred izbruhom vojne je primas angleških katoliških škofov, kardinal Hinsley, v radio-poslanici Amerikancem pozval tisk, radio in javno mnenje sploh, naj se varuje hujskanja strasti, posebno pa narodnega sovraštva. Mir — je dejal — more varno počivati samo na globokem verskem prepričanju. Mir je vprašanje resnice, pravičnosti in spoštovanja človekovega moralnega dostojanstva in vrednosti človeške družbe sploh, tako da se to, kar lahko imenujemo po pravici demokracija, popolnoma vjema s katoliško resnico.

Zanimivo je, kako je ves angleški episkopat odločno stal na stališču, da se krščanske kulturne države ne smejo družiti s Sovjeti, že v času, ko se je angleška vlada prizadevala skleniti alijanco z vlado v Moskvi. V tem oziru je bilo tudi katoliško časopisje v Angliji edino, ki se je temu protivilo in grajalo breznačelnost javnih faktorjev v tem oziru ter jo graja tudi danes.

Tudi glasovi drugih katoliških škofov Anglije pomenijo zelo dragocene misli ki vprašanju sedanje vojne in vojne sploh. Vojna je v svojih zadnjih vzrokih rezultat slabih strani človeka, ki se kopijo v množično zločinstvo, pravi škof Mac Grath, more pa po svojih posledicah človeka izčisti in ga pripraviti do kesanja, ki je neobhodno pogoj izboljšanja ne samo človeka, ampak vse človeške družbe. Škof Edinburga, Mac Gettigan, pa razpravlja v svoji zadnji poslanici o evakuaciji otrok, ki jo odobruje samo v tem primeru, če je za otroke, ločene od staršev, zadostno preskrbljeno z ozirom na naravno vzgojo v tujem okolišu.

Nemški protiukrepi

Nemški poljedelski minister bo obiskal južnovzhodne države, da Nemčiji zagotovi dovoz živežnih pridelkov

London, dne 1. aprila. b. »Daily Telegraph« poroča iz Kopenhagena, da se nemški gospodarski in vojaški krogi dobro zavedajo, da zaradi angleške blokade ne bo moč prevažati železne rude iz Švedske, ako Nemčija ne bo zavarovala svojega brodovja. Zaradi tega je nemški ministrski predsednik in letalski maršal Göring setavil letalske patrulje, ki bodo stalno nadzirale prevoz železne rude po morju. Patrulje, ki so v glavnem sestavljene iz težkih bombnikov, imajo nalogo čistiti Severno morje od angleških podmornic in ostalih ladij. Takšne nemške letalske patrulje so že opazili nad danskim in norveškim področjem.

London 1. aprila. t. Havas: »Evening Standard« poroča po virih danskih listov, da je sklenjena stvar, da bo nemški poljedelski minister Darre jutri odpotoval v Bukarešto, da tamkaj zaključi pogajanja za redno dobavo živežnih pridelkov Darre namerava svoje potovanje nadaljevati tudi v Jugoslavijo, na Madžarsko in v Italijo, da se tudi tamkaj s poljedelskimi ministri dogovori glede dobave živežnih pridelkov Nemčiji. »Evening Standard« piše, da hoče nemška vlada čim prej zaključiti ta pogajanja, da prebri Anglijo in Francijo, ki na južnovzhodu Evrope grozita s poostriitvijo blokade in z ukrepi, ki naj preprečijo odtok živeža in surovin iz južnovzhodne Evrope v Nemčijo.

Na zahodu veliki boji v zraku

Nemci poročajo, da so sestrelili 12 francoskih lovskih letal

V zraku

Berlin, 1. apr. AA. DNB: 30. marca je prišlo na francoskem bojišču do več letalskih bitk. Nemška letalska letala, ki so prišla do meje, so se srečala na raznih mestih s najnovejšimi francoskimi lovskimi letali. Na nemški strani se je borilo 25 Messerschmittov s 36 francoskimi letali vrste Morane. Nemška letalska letala so končala to borbo z velikim uspehom in so zblila sedem francoskih letal. Nemci sami pa niso imeli prav nobenih izgub.

Druge letalske bitke je bilo južno od Saargemünde in je pri tej priliki devet nemških Messerschmittov napadlo 20 francoskih Morane. Med to borbo je bilo zbito eno francosko letalo, drugo pa je bilo zadeto in se je razletelo v zraku. Nad Merzingenom je prišlo do letalske bitke med osem nemškimi in osem francoskimi letali. En francoski letalec je čez nekaj časa skočil s padobranom, drugo letalo pa se je zažgalo v zraku. Tretje francosko letalo je padlo na zemljo in je letalec prav gotovo pri tem našel smrt.

Bruselj, 1. aprila. t. Belga. Uradno poročajo, da je davi več tujih letal letelo nad belgijskim ozemljem. O enem so ugotovili, da je bilo nemške narodnosti. Belgijsko protiletalsko topništvo je takoj nastopilo.

London, 1. aprila. AA. Havas. Potrjuje se, da je neko angleško letalo zblilo nad Severnim morjem nemški bombnik vrste »Dornier«. Nemški bombnik je padel v vrste.

Na morju

Amsterdam, 1. aprila. t. Belga. Pomorske oblasti so dobile poročila, da so nemška bombna letala napadla nizozemske ribiške ladje in jih obstrlejevala s strojnimi. Nadalje poročajo, da so brodolomci »Protonus«, ki se nahajajo v bolnišnici, izjavili, da je nemško bombno letalo vrglo na ladjo 8 bomb, ki so napravile veliko razdejane. Posadka se je skušala rešiti v rešilne čolne. Osem članov posadke je od 23. do 25. marca tavalno na odprtem morju. Ko so bili pobrani, sta bila dva že mrtva, ostali pa so bili v umirajočem stanju. Rešila jih je angleška podmornica.

Na suhem

Paris, 1. aprila. t. Havas. Uradno poročajo z zahodne fronte: Noč je bila mirna na vsej fronti.

Paris, 1. aprila. AA. Havas: Včeraj je bilo v glavnem mirno. To relativno zatišje je nastopilo po živahnem topniškem delovanju, trajajočem več dni. Lahko se reče, da ni bilo včeraj tako rekoč nobenega dogodka. Nad fronto in sploh v zraku je bilo živahno delovanje na obeh straneh. Francoska letala so izvedla mnogo oglednih poletov tako nad fronto, kakor tudi nad nemškim ozemljem. Nemška letala pa so preletela severno-vzhodno pokrajino Francije.

Na Severnem morju so britanska letala izvedla običajne ogledne polete. Nemška letala so skušala izvesti daljše polete nad vzhodno Anglijo in škotsko obalo. Nekaterim letalom se je posrečilo, da so prodrla do Spaca-Flow, niso pa metala bomb.

Stanje angleškega letalstva

London, 1. aprila. t. Angleski listi komentirajo zadnji govor ministra za letalstvo. Podčrtavajo odstavek v njegovem govoru, da je danes v angleških delavnicah za letala več delavcev, kakor pa jih je bilo leta 1918. Angleski tisk piše, da je tedaj bilo zaposlenih 347.000 delavcev v letalski industriji in da jih je sedaj že mnogo več. Tedaj je Anglija mesečno zgradila 2500 letal in je ob koncu svetovne vojne leta 1918 bila največja zračna sila z 23.000 vojnimi letali. Sedanje število letal je seveda mnogo manjše, toda kvaliteta in pa bojna sposobnost modernega letala pa je seveda neprimerljivo večja. Kljub temu torej sklepa angleski tisk, da sedaj Anglija nima niti približno toliko letal kot leta 1918, vendar njena borbenost je v zraku ni manjša.

Posebno povdajajo angleski časopisi, da je angleška letalska industrija napredovala v zgradnji lovskih letal. V dobi velikih nemških zračnih napadov na Veliko Britanijo v svetovni vojni od junija 1917 do maja 1918 se je Angležem posrečilo, da so od 369 nemških

Spremembe v neposrednih davkih

Belgrad, 1. apr. AA. Ministrski svet je na predlog finančnega ministra predpisal uredbu o spremembah in dopolnitvah zakona o neposrednih davkih. Te spremembe in dopolnitve je ministrski svet sprejel po konferenci, ki se je vršila v finančnem ministertvu med zastopniki gospodarskih zbornic. Uredba v glavnem ne uvaja bistvenih sprememb zakona o neposrednih davkih, pač pa nekatere davčne novle.

Pri hišnem davku dajejo spremembe možnost davčnim obvezancem, da zahtevajo odpis osnovnega davka v primeru neizterljivosti najemnine v 14 dneh po prejemu sodnega odloka o neizterljivosti in najpozneje v petih letih od 1. januarja tistega leta, za katero je davek odmerjen. Doslej je bilo treba prijavo za odpis davka v takšnih primerih predložiti najpozneje v 6 mesecih po poteku leta, za katero je davek odmerjen.

Pri pridobitni je najvažnejša sprememba oprostitev od plačevanja davkov v višini 6%, a največ do 60.000 din od davčne osnove in osebnih oneroznih izdatkov, ki jih davčni obvezanec trpi pri izvrševanju poslov. Razen tega je važno določilo o priznanju plačanega posebnega prispevka kot odbitne postavke. To pomeni za davčne obvezance znatno olajšavo.

Čl. 53 zakona o neposrednih davkih se izpopolni v toliko, da se bo pri inženirjih, podjetnikih vzel kot pogoj za vodstvo poslovnih knjig promet 4 milijone din in da se bodo dvomi o verodostojnosti poslovnih knjig sporočili vsem davčnim obvezancem po čl. 53 zakona, davčni obvezanci se pa proti tem dvomom lahko pritožijo na finančno ravnanje. Glede obveznosti poslovnih knjig se industrijska podjetja izenačijo z drugimi obvezanci pridobitine. Tako bodo dolžna voditi poslovne knjige samo tedaj, če je davčna osnova za prejšnje leto znašala 100.000 din, ali če jim je prejšnje leto znašal promet najmanj dva milijona dinarjev.

Uredba določa dalje, da se v promet, po katerem se odmerja minimalni davek in določi obveznost za vodstvo knjig ne računajo monopolna pri-

stopnina in državna in samoupravna trošarina. Poslednje davčne doklade so proste obrti in podjetja, ki izdelujejo in predelujejo živilsko krmno in človeško hrano in ki pridelujejo in prodajajo sredstva za varstvo rastlin in električna podjetja, ki prodajajo v mestih do 5000 prebivalcev električni instalacijski material po maksimalnih cenah.

Davku na rente so podvržene a odmero 15% avtorske tlačišče, ki se izplačujejo v tujino. Na davek na rente obvezanec, ki prebiva v tujini, se v nobenem primeru ne bodo pobirali samoupravne doklade.

Pri družbenem davku se je definicija poslovne ureditve inozemskih pravnih oseb še bolj prilagodila mednarodnemu davčnemu pravu. Isto se je zgodilo tudi glede poslovne ureditve davčnih obvezancev pridobitine. Plačani posebni prihodek je priznan kot odbita postavka obvezancem družbenega davka. Namesto dosedanjega uvrstitve dodatnega davka se tveče samo ena stopnja v višini 15%.

Pri uslužbenem davku se povzra minimum, ki je prost tega davka, na 600 din na mesec, če dohodek ne pretega 1000 din na mesec.

Glede kazni, ni bistvenih sprememb, v kolikor jih pa je, so zgolj formalnega značaja. Edino pri čl. 167 a zakona o neposrednih davkih je posebej določena kazen proti tistim obvezancem, ki ne vodijo poslovnih knjig. Ta kazen se bo izrekla za zkrat za očitno leto. Pred to spremembo se je kazen proti obvezancu, ki ne vodi knjig, mogla izreči večkrat na leto za vsak primer.

Uredba o spremembah in dopolnitvah uredbe o pristojbinah se v glavnem nanaša na pristojbine iz gradbenega ministertva in iz ministertva za gozdarstvo in rudnike, razen tega pa obravnava tudi druga vprašanja, ki so v zvezi z odstranitvijo raznih obveznosti teistiškega značaja. Uredba o spremembah in dopolnitvah zakona o sodnih pristojbinah se takisto nanaša na odstranitev raznih pomanjklivosti, ki po- a ga v zak. sodn. sodn. tehniki in ustvarjajo v praksi razne težave.

Slovenska univerza se spopolnjuje

V novih dvanajstih letih je poleg drugih zelo važnih zadev tudi ena, ki se prav posebno tiče slovenskega naroda v celoti. Od svoje ustanovitve pred 20 leti pa do danes slovenska univerza ni popolna, ker ji manjka popolna medicinska fakulteta. Ta je imela doslej le 4 semestre, nakar so mladi slovenski medicini morali na druge univerze nadaljevati svoje studije.

To je bila velika hiba ustanove same, bila pa je tudi boleča rana vse slovenske javnosti, ki je v tem upravičeno videla omalovaževanje najvišjega slovenskega kulturnega zavoda, kar je žalilo naš slovenski narodni ponos, na drugi strani pa je bilo v škodo našemu kulturnemu prizadevanju.

V novih dvanajstih letih pa je določba, da se ljubljanska medicinska fakulteta razširi na 6 semestrov ter s tem izdatno približa svoji popolnosti. S tem slovenska medicinska fakulteta nikakor še ni popolna, vendar je izdatno spopolnjena. To je zdaj velik korak do popolne fakultete, medtem ko smo doslej morali marsikaj slišati, da medicinska fakulteta v Ljubljani sploh ni potrebna.

In v veliko zadoščenje nam je, da je bil storjen ta velik korak k spopolnitvi slovenske medicinske fakultete ravno v času, ko je v vladi naša stranka. Slovensko politično vodstvo je od vseh početkov do danes ves čas dajalo v svojem delovanju jasnih dokazov, kako pri sreč mu je slovenska univerza v Ljubljani. Lahko rečemo, da se za slovensko univerzo sploh nobena druga stranka, kadar je bila na vladi, ni zanimala, marveč je bilo vse, kar slovenska univerza danes ima, delo naših mož, kadar so bili na vladi.

Slovensko politično vodstvo je s tem pokazalo, kako budno je na straži za slovenske kulturne zadeve, katere vključ včasih težavnim razmeram vztrajno podpira ter neguje. Slovenski narod bo to znal pravilno ceniti.

Večerja senatorjev JRZ

Belgrad, 1. apr. m. Senatorji Jugoslov. radikalne zajednice in njeni prijatelji, ki so imeli danes sestanek v senatu, so imeli skupno večerjo v hotelu »Srpski kralj«. Na večerjo so prišli predsednik vlade in predsednik JRZ g. Dragiša Cvetković, predsednik senata in prvi podpredsednik JRZ dr. Ant. Korošec, minister za gozdarstvo in rudnike dr. Kulenović in ministri dr. Krek, inž. Beslić, Jevrem Tomić, dr. Marković in Boža Maksimović.

„Giornale d'Italia“ napoveduje zblizhanje Anglije s Sovjetijo

»da ne bi Sovjetije popolnoma potisnili v naročje Nemčije...«

Paris, 1. aprila t. Havas. V Londonskih diplomatskih krogih širijo poročila, da se bo angleški veleposlanik v Sovjetiji sir William Seeds, ki se nahaja na dopustu, odkar so se avgusta lanskega leta prekinila angleško-francosko-sovjetska pogajanja, v najkrajšem času spet vrnil na svoje službeno mesto v Moskvi, češ da mu je dopust potekel in da mora hitro nazaj.

Rim, 1. aprila. t. Pariški dopisnik »Giornale d'Italia« poroča svojemu listu, da se zavezniki Anglija in Francija v Londonu sklenili, da skušajo s Sovjetijo obnoviti prijazne odnose. Nekateri pariški desničarski listi, kot na primer »Epoque« se razpisuje o tem vprašanju ter skuša najnovejša stališča, ki sta ga Anglija in Francija zavzeli opraviti s tem, da predvsem Anglija želi, da bi postali odnosi s Sovjetijo spet normalni, da ne bi angleška pomorska trgovina na Daljnem vzhodu trpela zaradi kakšnega morebitnega sovražnega delovanja sovjetskih podmornic iz vladivostskega pristanišča in da ne bi nastale kakšne težave na meji Indije, ki je izpostavljena boljševiški propagandi. »Epoque« piše, da to prazni strahovi in da naj bi Anglija in Francija izgnali sovjetske diplomate, ki so legko nemške propagande, mestoposkušata da s prijateljskimi odnosi s to barbaro vlado.

Italijanski list pristavlja, da je glavni razlog, zakaj se Anglija in Francija nočeta popolnoma spreiti s Sovjetijo ta, da jo ne bi poglajala popolnoma v nemško naročje.

Budimpešta, 1. aprila. b. Kot poroča berlinski

dopisnik »8 Ora Ujag«, računajo v nemških diplomatskih in političnih krogih z zblizanjem Sovjetske Rusije z zapadnimi velesilami. Zavezniki so baje pršli do spoznanja, da je napočil čas, ko je treba prezabiti stare nesporazume. To je dejal tudi sovjetski poslanik v Londonu g. Majski, ko je imel dolgo konferenco z angleškim rnanjim ministrom lordom Halifaxom. Tudi ton Molotovega govora ni bil posebno oster napram zapadnim velesilam, glede priateljstva z Italijo pa »lo, ničesar ni omenil.

Rim, 1. aprila. AA. Havas: Italijanski tisk je danes prvič začel komentirati govor Molotova. Prvi komentar je dal list »Stampa«, ki meni,

da Sovjetska Rusija — kakor se vidi iz govora Molotova — ne namerava ta hip prevzeti kake nove vojaške pustolovščine niti na Baltičnem morju niti na Črnem morju.

Molotov govor vsebuje v glavnem vse razloge, zakaj je Sovjetska Rusija od začetka septembra lani smatrala, da mora v največji meri izkoristiti sedanjo vojno. To je storila tako na Poljskem kakor tudi v baltičskih krajih. V širšem smislu je sovjetsko stališče nevturalnosti realistično in izsiljevalno. Sovjeti čakajo na nadaljni razvoj dogodkov. Pustolovščina na Finskem je zanje končana in o njej govorijo, kakor da je ni bilo. Stalin je sedaj spet prišel k sebi in zavzel svoje prejšnje stališče, da namreč pričakuje, da mu bo razvoj vojne na zahodu nudil ugodnejšo priložnost, da bi do konca izpeljal imperialistični načrt nekdanje Rusije in bi spet poskusil razširiti boljševizem v Evropi in Aziji.

Uspeh dvajsetletnega boja

Decentralizacija bolniškega fonda za državno prometno osebje kraljevine Jugoslavije

Druga sekcija bolniškega fonda za državno prometno osebje se je pod predsedstvom podpredsednika glavnega upravnega odbora dr. inž. Janka Grampovčana sporazumela v tem, da predlaga glavni skupščini bolniškega fonda za državno prometno osebje glede decentralizacije financ bolniškega fonda svoj naslednji sklep:

1. Vsaka oblastna uprava mora uravnovesiti svoj proračun izdatkov s proračunom svojih dohodkov.
2. Centralni upravi mora vsaka oblastna uprava dati za kritje njenih upravnih stroškov sorazmerni del svojih kosmatih dohodkov (izvzemši denarne kazni). Te upravne stroške ugotavlja vsakoletna glavna skupščina bolniškega fonda.
3. Prihranki posameznih oblastnih uprav začenši z letom 1939-40 se z novim poslovnim letom 1940-41 nalagajo v splošni investicijski fond (rezervni investicijski fond), vendar pa na posebne račune posameznih oblastnih uprav, skupaj z obrestmi iz rezervnega fonda za epidemije, ki znaša 50 milijonov dinarjev. Ti prihranki se razdelijo so-

razmerno po številu članov v posameznih oblastnih upravah posameznim oblastnim upravam, ki edine morejo razpolagati s temi prihranki po sklepih oblastnih upravnih skupščin samo za svoje področje.

4. Vsaka oblastna uprava prevzame vodstvo, upravljanje in vzdrževanje vseh na njenem področju se nahajajočih fondovih ustanov na ta način, da morejo te ustanove služiti vsem članom vseh oblastnih uprav v okviru obstoječih predpisov; vsaka oblastna uprava plača za svoje članke od prizadete oblastne skupščine že naprej določeno takso, ki mora biti za vse članke fonda enaka.

5. Sedanji investicijski fond se uporabi za potrebe posameznih oblastnih uprav sorazmerno po številu članstva, oziroma se na vrednost že doslej vloženih in odobrenih investicij po posameznih oblastno-upravnih področjih, da se bodo vsa odobrena, začela in še ne končana investicijska dela čimprej končala.

6. Glavni upravni odbor se pooblašča, da fonde ustanove, ki bi se pokazale nepotrebne, niso v korist fonda in ne služijo namenom fonda, po-

predhodnem sklepu prizadete oblastne skupščine kar najbolj ugodno proda. Izkupitek se naloži v splošni investicijski fond.

7. Da se neovirano preide na novi sistem proračunavanja, upravljanja in vzdrževanja fondovih ustanov, mora glavni upravni odbor v sporazumu z oblastnimi upravnimi odbori izdelati vsa potrebna navodila za izvedbo gornjih sklepov v mejah obstoječih predpisov.

Končno je druga sekcija bolniškega fonda sklenila priporočiti glavni skupščini, naj sklene, da mora prizadevanja posameznih oblastnih skupščin za decentralizacijo bolniškega fonda glavni upravni odbor v sporazumu z oblastnimi upravnimi odbori v teku leta 1940 proučiti in na prvi bodoči glavni skupščini postaviti konkretne predloge za pravo decentralizacijo bolniškega fonda.

Glavna skupščina je sklep druge sekcije dne 29. marca t. l. v polnem obsegu sprejela. Za ta sklep so glasovali vsi delegati Slovenije, Bosne in Hercegovine, Hrvatske, Vojvodine in 4 delegati Srbije. Proti ni glasoval nihče.

s pisarno lahko umaknil v sosedno hišo, ki spada tudi še k posestvu, bo imel Dom v celoti prostora za 30 onemoglih. Ugodno za Dom je tudi to, da ima lasten vodovod, tako da je neodvisen glede vseh sanitarnih naprav, ki brez vode skoraj popolnoma izgubijo svoj pomen. Za primerno enostavno in higiensko opremo je napravil načrte župan Erjavce sam in je bila doslej izdelana oprema za deset stanovančev. Vsa modernizacija zgradbe Doma onemoglih, ki je zunaj dobil popolnoma novo lice ter je tudi v notranjosti popolnoma prenovljen, je veljala 270.000 din, ki jih je občina vse plačala iz svojih prihrankov, tako da občani zaradi te pomembne akcije niso plačali niti dinarja več. Prav tako zasluži ves občinski odbor za tako dobro gospodarstvo priznanje vseh občanov.

V nedeljo ob 11.30 se je pred lepo okrašenim domom zbrala velika množica šentvidčanov, ki so prišli k slovesni otvoritvi doma. Najprej je spregovoril župan Karel Erjavce, ki je orisal razvoj akcije za Dom onemoglih ter se zahvalil banu g. dr. Marku Natlačenju, ki je dal poguma občinskemu odboru, da se je lotil tega dela ter tudi podelil podporo 10.000 din za opremo doma. Prav tako se je zahvalil okr. glavarju gosp. Mašiču, dekanu V. Zabretu, g. Fr. Zeletelu, podjetniku Hilariju Habjanu in šentviškemu rojaku kamnoseku Kunovaru, ki je lepo spominsko ploščo za vežo doma izdelal brezplačno. Zatem je spregovoril okrajni načelnik g. Maršič, ki je čestitil šentviški občini, katere je iz prihrankov zgradila tako sodoben dom onemoglih, kakršnega nima doslej še nobena občina v okraju. Domači župnik in dekan g. Valentin Zabret je v globokem cerkvenem nagovoru zatem pojasnil pomen te socialne ustanove, ki je sad ljubezni do bližnjega ter obrazložil potek blagoslovitvenega obreda, ki naj priključi nad novo zgradbo božji blagoslov. Zatem je g. dekan opravil blagoslovitvene obrede, nakar so si gostje in drugi ogledali lepi dom, ki ga je šentviška občina pripravila za vse tiste svoje občane, če bi na stara leta zapuščeni in obnemogli ne imeli primerne doma. Še ta teden se bo vselilo prvih šest stanovančev.

25.000 žensk v angleški armadi

V britanski armadi je zdaj že 25.000 ženskih prostovoljcev v »khaški« uniformah. Njihova zaposlitev je v glavnem trojna: po starih opravljajo posle etnografinj in strojepek, kuhajo ali krmarijo avtomobile. Sotir bivšega angleškega vojnega ministra Hore Belisha je bila ženska-prostovoljka. Od 25.000 žensk je 6000 zaposlenih po kuhinjah, 1300 jih šofira, 11.500 je etnografinj in strojepek, 6000 pa jih streže pri obedih. Računajo, da bo do prihodnjega boja čez naraslo število ženskih prostovoljcev v angleški armadi na 50.000. Sprejemajo samo Angležinke od 18. do 43. leta. Večeno pa je, ali so same, ali poročene. Mnoge poročene ženske, katerih možje so na fronti in ki jim ni treba doma skrbeti za goščanje, se zelo radi vpišejo med ženske prostovoljke. Ženske-prostovoljke imajo pri potovanjih razne olajšave, dopuste pa dobivajo takrat, kakor njihovi možje, tako da jih lahko prežive skupno.

Vezuv kot izvor energije

Ta misel, da bi se dal Vezuv izrabiti kot izvor energije, ni nova, marveč so jo v poslednjih letih večkrat prethetavali, dasi ni nihče skrilval, da je ta zamisel, čeprav ji ne manjka gospodarske, znanstvene in praktične podlage za uresničenje, vendarle smela in nekam bajna. Znanstveno je ta načrt nedavno potrdil italijanski učenjak, profesor fizike na neapeljski univerzi, Carlevaro, ki je nasvetoval graditev velike geotermične centrale na ognjeniku. V to centralo bi bilo treba napeljati zgoščeno paro ognjenika, da bi iz nje s pomočjo turbin proizvajali elektriko. Po mnenju prej omenjenega fizika bi morali od obale, od Torra del Greca izvrtati vod v bazalt; ta vod bi moral segati neposredno do ognjenika z njegovo visoko proizvodnjo vročine. Paro bi bilo treba pri 150 stopnjah vročine odvajati v centralo, kjer bi v kondenzatorju z morskovo vodo razvijala potrebno silo, da bi poganjala turbino, ki bi proizvajala več sto tisoč kilowatov.

Tonejc je brskal po skladovnici pred hišo, pa sam ni vedel, kaj da išče.

»Tona, poparjene preste bi jedel!«

»Zmerom pa te preste! Še bajto bož za pravil na prestah!« se je jezila pritlikava žena in nejevoljno odnesla pehar z vegastimi prestami.

»V zvonik bom moral. Ragljo bi pogledal!« je zamomljal in se za ženo jezico še zmenil ni. Saj to ni bila več jezica, to je bila že navadica, ki se jo je držala ko klop in se je zmerom razleza v sladko dobroto.

»Ne sitnari mi s tem. Po stopnicah teledni, saj vidiš, da so ti noge kar trde!« ga je opominjala in bila res zaskrbljena. Smilil se ji je močnik, ugnal se je, je, pa noče priznati. Lezal naj bi, nese pa motovilil po skrivenih stopnicah. Se za mlade so nerodne!

»Nak, nak! Ali misliš, da sem neumen! Kdo s epa razume na ragljo. Šo pokvarili bi mi jo!«

»Prava reč. S kako drugo rečjo bi se dalo tudi ropotati!«

»Sv. Pavel je rekel: babnice, ne vtikajte se v cerkvene reči!« ji je zagodel očane resno in počasi. O sv. Pavlu mu je pripovedoval se ranjki župnik in glede babnic se je za zmerom zapomnil.

»Trma! Le nikar se ne izgovarjaj na svetnike in ne delaj greha!« je zamomljal Tona in se zasukala pred ognjišče.

»Ilm, hm!« je zastokal Tonejc in se odvlekel proti cerkvi, ki je stala tik ob cesti. Veliki oltar se je svetlil v zlatih, rdečih, zelenih in modrih barvah, ki so se mešale skozi okno. S tal okoli cerkve je kar puhtelo od toplote, ki se je odbijala s sten.

»Da, da!« Sv. Stefan, lepo cerkev imaš! Ko me ne bo, ti bo dolčas. Prav gotovo se ne bo nihče tako bragal zate! In ti sveta Neža, sv. Barbara in sv. brata Kozma in Damijan, kdo vas bo razorašil, ko bom jaz tam-le pod

Za varstvo naših otrok

Skupščina dravske sekcije Jugoslovanske unije za zaščito otrok

Pred štirimi leti je bila ustanovljena Jugoslovanska unija za zaščito otrok, ki je sprejela v svoj delovni načrt cilje in prizadevanja, ki zasluži vso pozornost naše javnosti. Namen te organizacije je skrbeti za največji zaklad vsakega naroda, za njegovo mladino. Da ta koristna organizacija doslej še ni dosegla vidnih uspehov, je vzrok — pomanjkanje denarnih sredstev. Unija ima pripravljene velikopotezne načrte, ki jih pa samo z zašebno dobrotelostjo ne bo mogla izvršiti. Na pomoč bodo morale priskočiti oblasti z denarnimi podporami, da omogočijo zamisli te človekoljubne organizacije.

Preteklo nedeljo je bil redni letni občni zbor Unije za zaščito otrok v Ljubljani. Veliko sejo dvorano mestnega magistrata so zasedli člani banovinskega odbora, delegat Unije in zastopniki prav vseh organizacij, ki posredno ali neposredno delujejo v korist naše mladine. Navzoči so bili načelnik socialnega oddelka banske uprave g. Kosi, šef odseka za zaščito prebivalstva pred letalskimi napadi banski svetnik g. dr. Ogrin, zastopnik prosvetnega oddelka banske uprave g. prof. Planina, zastopnik vojske podpolkovnik g. Ahačič, zastopnik mestne občine mestni svetnik g. Vider, zastopnik župana komisar g. Graselli, kanonik g. Stroj, predsednik Vincencijevih konferenc g. dr. Alfonz Levčnik, znani karitativni delavec g. prior Ušak, predsednik »Družine« banski svetnik g. Narte Velikonja in še mnogi drugi. Zborovalce je pozdravil predsednik dravske sekcije Unije g. dr. Fetič in predlagal vdanostno brzojavko najvišji pokroviteljici Unije Nj. Vel. kraljici Mariji, ki so jo zborovalci sprejeli s toplimi ovacijami.

V svojem poročilu je predsednik g. dr. Fetič poudarjal, da je tok svetovnih dogodkov v preteklem letu potisnil delo Unije v drugo smer, kakor pa si jo je zamislila na lanskem občnem zboru. Mislijo je morala v prvi vrsti na varstvo naših otrok v primeru vojne. Uredba o zaščiti pred na-

padi iz zraka in zlasti pravilnik o postopku za zaščito otrok v primeru vojne so postavili Unijo pred nove velike, težke in zamotane naloge. Po tem pravilniku je postala Unija kot posebna ustanova za zaščito otrok po svoji iniciativi pomožni organ vseh pristojnih oblasti po uredbi in pravilniku o zaščiti pred napadi iz zraka. Vendar delokrog Unije ni jasno opredeljen. Nekatere določbe ji prisojajo samo posvetovalni in agitacijski delokrog, druge pa ji nalagajo povsem upravne in izvršne naloge, ne da bi ji obenem dala tudi odgovarjajočo oblast, avtoriteto in gmožna sredstva. Kljub temu pa se je Unija krepko lotila organizacije zaščite otrok v primeru vojne in napravila vse, kar je bilo v njenih močeh.

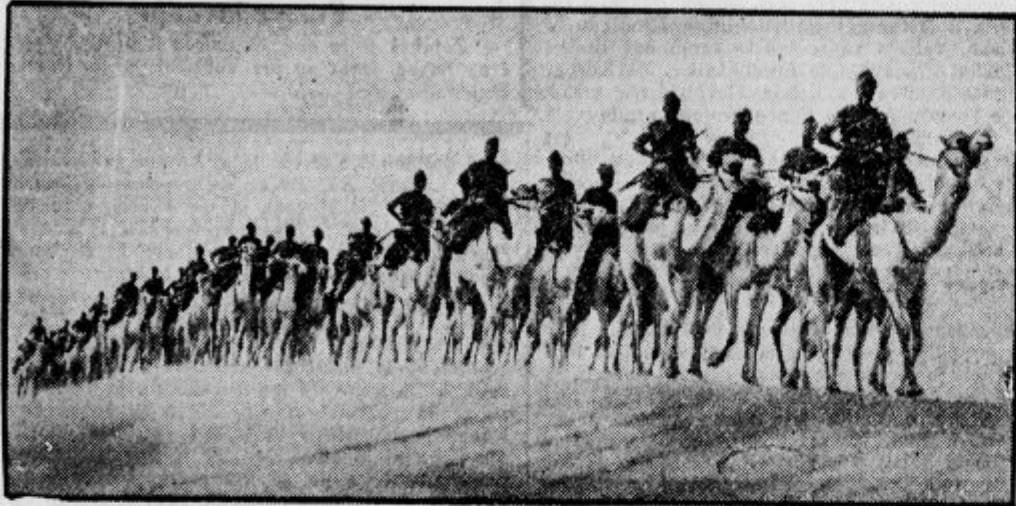
Tajniško poročilo je podal g. Vojko Jagodič, ki je opisal podrobno delo prizadevanja Unije ter navedel mnogo podatkov in statistik, ki nazorno

Šentviška občina si je zgradila Dom onemoglih

Prav za štiriletnico izvolitve je občinski odbor občine St. Vid nad Ljubljano presenetil občine s pomembno socialno ustanovo, kakršnih imajo občine le malo. Slovesno je bil namreč blagoslovljen v Stanežičah nad St. Vidom občinski Dom onemoglih, katerega je občina dogradila v lanskem letu, ne da bi se bala stroškov. Občinski odbor je tudi zadnja leta skušal svojim brezposelnim občanom dati potrebna dela, onemogle reveže iz občine pa je moral pošiljati v zato določene domove izven občine. Ker pa vsakdo na stara leta prav gotovo najraje živi v svojem domačem kraju in vedno

tudi želi, da bi legel k večnemu počitku na domačem pokopališču, je občinski odbor našel vprašanje Doma onemoglih kot eno svojih prvih nalog. Občinskemu odboru je uspelo, da je leta 1938 pridobil domačino, posestnika in tovarnarja Franca Zaletela, znanega po svojem socialnem čutenju, da je prodal občini po res nizki ceni svoje posestvo z dvema zidanima hišama in več gospodarskimi posloplji v Stanežičah za bodoči občinski Dom onemoglih. Posestvo je bilo lepo, saj je imelo poleg stavb še 47.000 kvadratnih metrov polja in gozdov. Kupna cena pa je znašala le 216.000 din, kar je plačala in še plačuje občina iz svojih proračunskih prihrankov.

Spomladi leta 1939 je začela občina s prizidavo glavne stavbe na posestvu. Za sodobno preureditev sta se zavzela zlasti župan Karel Erjavce in dekan Valentin Zabret, gradbene posle pa je prevzelo domače podjetje Hilarij Habjan. Pregradiitev starega posloplja je bila temeljita, preurejene so bile celo do tedaj vlažne kleti in zavarovane proti vlagi. V pritličju pa so uredili sodobno kuhinjo s shrambo, veliko jedilnico, sobo za pisarno, sobo za zdravniške ordinacije, začasno stanovanje za upravnika, dve sobi za onemogle ter poleg ločenih stranišč tudi ločene kopalnice. Hodnik, ki je v pritličju izdelan v terazzo tlaku, je v prvem nadstropju, ki služi le še stanovanjskim namenom, parketiran. V prvem nadstropju je sedem ličnih stanovanjskih sob in lepa hišna kapela, katero je začasno prizajno uredila na svoje stroške gospa Zaletelova, ki je tako tudi s svoje strani kakor njen mož prispevala k socialni akciji občine. Stanovanjske sobe Doma so urejene tako, da je mogoče postaviti vanje večina na dve do štiri postelje s potrebno opremo. Ker se bo v primeru, če bo začelo primanjkovati prostora, upravniki Doma

Kolona britanskih črnih konjenikov v egiptovski puščavi.

CISTEK

Jan Plestenjak:

Mežnar Tonejc

Tisti dnevi so bili polni sonca in niti nad Blegošom se niso zganile megle. Pomlad je odganjala na njivah, na travnikih in v lesu in je otrokom gledala iz oči in so jo dihali starci. Fara Zabreg je bila vsa v soncu in hiše so se kar pomladile. Rože so spet priromale na okna in razkazovale živo zelenje in popje, iz katerega se bodo pogladi krvavi cveti.

Mežnar Tonejc se je pretegoval pred hišo in momljal sebi in zase: »To pa je pomlad, to pa! Velika noč bo od šmenta lepala!«

Tonejc je že petdeset let mežnaril, vsaka pomlad je bila zanj drag spomin, toda letošnje se je pa nekam otroško veselil. Vsak dan je pripogibal češnjeve veje in vsak dan se mu je zdelo, da so se popki že pretrgali in da bo zdaj pa zdaj pogledal k soncu rdeče nadahnjene cvet. Prvih zvončkov je že nabral in teloha tudi; za Marijin oltar jih je nabral. Odkar je cerkev dobila nov kip, se ga ni smel nihče dotakniti. Mežnar Tonejc je zanj zbiral, on jih je požiral taranjanja čes, da ni denarja, da je v cerkvi že dovolj svetnikov.

»Baharije se v nebesih ne marajo!« se je ustil stiskač in grabež Bolantač. »Še bajte ne morem pokriti!« se je muzal pijani Blažon, mežnar jo mu je pa zasolil: »No, svoj nos si pa lahko pokrili!« — »Drago je bilo!« se je nasmehnil Blažon in odrinil kovača, čeprav se mu je neznansko smilil.

In je nabral za kip in je še župnika ugnal.

»Zdaj pa vidijo, da moja beseda po hišah več zaleže, ko vaša s prižnice!«

»No, no! Pa naj bo po tvojem!« se je izgovarjal župnik, ki je imel Toneja rad.

»Lepa bo velika noč!« je prestarica predramila Tonejca, ki je slonel pred hišo in nekam sanjaril.

»Neža, saj si ti! Lepa bo, lepala! Ali slišiš, kako čist glas ima zvon. Veš, zrak ni nič več zapacen. Tako ti jo zapoje v njen, kot bi bil nov. Če bo tako, se bo pritlikovanje slišalo prav v Loko. Naj zijajo mestenci gosposki. Takih zvonov pa le nimajo!«

»Res, res! Zvonik stoji na živi skali, zato prav tako nebeško pojlo!«

»Kaj ti veš! Postavi na živo skalo ubit lonec, pa poskusi, kako bo pel. Tako ti povem! V zvonovih je tisto, kar daje glas. Saj se morda ne veš, da je moj ded za vliivanje teh zvonov cel mernik srebrnih tolarjev nabral. Dva ključarja in župnik so bil zraven, ko se je srebro topilo. Naši stari niso bili neumni. O, niso se dali prelisčiti!«

Prestarica je zijala vanj in nekam čuden se ji je zdel. Star je bil res, toda šele danes je opazila, da mu oči trepetajo in da ga davi sapa in da se je telo zadnje čase vidno posušilo.

»Zima je bila kar predolga!« je zaobrnila pogovor ker je upala, da bo Tonejc kaj potožil in ji razodel svojo bolezen.

»Predolga, predolga! Mene je kar podirala. Vranča, zdaj sem pa vsak dan boljši. Kar čutim, kako se kri segreva! Sonček, sonček, ta je moj doktorček!« se je smehljaj Tonejc in kazal svoji skrbini v praznih čeljustih.

»Pozna se ti!«

»Res? mu je dobro delo!«

»Prav res! Sicer pa tudi jaz čutim. Pozimi sem se komaj vlekla in košara mi je bila zmerom pretežka. Zdaj pa... ena, dve... Še mar mi ni!« Zavijetela je košaro na glavo in

jo jo naglično postavila na tla, ne da bi se zasopla, ne da bi se ji tresle roke.

»Trdna si, trdna!« jo je pohvalil Tonejc in ga nenadoma zaskrbelo. Nogo so se mu zdele tako čudno kladaste in roke so se upirale težji. Nič več ni bilo v njih tiste moči in še zvon se je onegavil in se branil ter se spočetka le leno zazibal. Tonejc je moral dobro pljunuti v roko, da ga je raztogotil in da je pel kot svoje dni.

»Ze res, pa me vendar že podaja!« se je motala in se odpravljala.

»Ce imaš kaj slanih prest, bi jih vzel. Poparjene imam rad in s tropinami zabeljene!« Odhlačal je v hišo in zdaj je prestarica videla, da ga je res že vzel in da komaj leze.

»Ta pa za praznike!« mu je navrgla presto, mu voščila praznike in odracala v vas.

»Babnica baburasta, kako ti jo gre. Pa je komaj pet let mlajša!« Hentaj, slab si, slab, Tonejc. Leta se ti opletajo!« je razmišljal in ga je zapelo v duši.

»Jutri pa zvonovi v Rim!« se je spomnil, ko je ura udarila enajst. »Spet jih bom enkrat zavezal, Bog daj, da bi jih še večkrat!« mu je nekaj reklo in ga stiskalo pri srcu.

»Ura tudi ni namazana, kar zaskrta!« je Aha... maža je pregosta. Kar vleče se, razvleče se pa ne!« se je zamotil z drugo mislijo.

»Ragljo bo treba še pogledati in vreteno tudi namazati.« To bo ropotala. Sam si jo je vendar izumil in jo tudi sam stregel. Saj se zvonov ni zaupa! rad, čeprav jih je že zaradi nov ni zaupa! rad, čeprav jih je že zaradi je pridigoval, razlagal, opominjal in zaklinjal pokovce, naj bodo previdni. Ze las je dosti, če se zamota med steno zvana in med nabijač — zvon se ubije in morda nikoli več ne zapoje tako lepo. Današnji vliivač zvonov so otročeta v primeri s stariimi livarji. Kar poslušajte stare ali pa nove zvonove. Ko noč in dan. Saj si, da bi govorili!

Možje in žene okrog Roosevelta

Cedalje bolj se velika dežela onstran luže nagiba proti staremu svetu. Dogodki zadnjega časa, Rooseveltove in Hullove izjave, potovanje g. Sumnerja Wellesa po Evropi, so nazorno pokazali, da novi svet ni brezbržen do hudih potresov, ki jih preživlja do korenin bolna Evropa, nasprotno, pokazali so, da Amerika spremlja evropske dogodke z budno pozornostjo in zanimanjem in da ji ni vseeno, kako in v katero smer se bodo razvili. In krvaveča Evropa danes bolj kakor kdaj koli poprej z velikim upanjem obrača oči v Washington, v »Belo hišo«, kjer vlada hromi nekronani kralj Amerike, prezident Roosevelt.

Tvrda Roosevelt & Co

Prezident Franklin Delano Roosevelt je že drugi Roosevelt v Beli hiši. To pomeni, da pripada družini Rooseveltov, ki je holandskega pokolenja, k najuglednejšim družinam Amerike. V evropskem polpreteklem narečju bi rekli, da pripada že starem plemstvu. To priznanje, ki ga družina uživa v svoji novi domovini, kakor tudi politično izročilo Rooseveltov, sta omogočila sedanjemu prebivalcu Bele hiše, da je izbral vrsto svojih najbližjih sodelavcev iz svojega družinskega kroga.

Družinski trust v Beli hiši sestoji iz prezidenta samega, njegove žene, obeh sinov in stare prezidentove matere, ki živi sicer v nekem gradu zunaj na deželi, pa ima kljub temu na sina velikanski vpliv, v vsej deželi pa uživa ugled »kraljice-matere«. Še pred dvema letoma je bila stara živahna gospa v Evropi, kjer je med drugim sprejela tudi častnike in je v Parizu neki filmski družbi dala ljubeznivo izjavo v brezhibni francosčini. Ona je prav za prav glavni genij družine, njen salon je prizorišče družinskih slavij, ki se jih udeležujejo vse štiri generacije Rooseveltov — prezident Roosevelt je namreč pri svojih 58 letih že večkratni stari oče.

Se večja vloga kot gospej Roosevelt-materi pa je v ameriškem javnem življenju prisojena gospej Roosevelt-soprogi, »The first Lady of the Country«. Delavnost te tihe, skromne žene, ki jo krasi preprostost, visoko razvit razum in iskrena srčna toplota, je nekaj čudovitega. Najprej je gospa Roosevelt najboljši šef propagande za svojega moža, drugič odobira veste vse dežele in tretjič najpopolnejša gospodinja, kar jih je kdaj bivalo v Beli hiši. Njen dnevni delovni program je nekaj izrednega. Vsak dan govori v ameriškem radiu o političnih in socialnih vprašanjih dneva, o svojem soprogu, o ženskih vprašanjih, o šolskih in vzgojnih rečeh, o karitativnih delih, ki si jih je zastavila; predseduje ženskim organizacijam, dobrodelnim odborom, gledališkim klubom in še najde časa za svoje družabne dolžnosti. Vsa dan kajpada razpravlja s svojim gospodinjinskim osebjem o dieti svojega moža in strogo čuva nad tem, da prezident vsak dan do minute točno zaužije obede in malice.

Politična vloga obeh Rooseveltovih sinov, ki sta bila v začetku prve predsedniške dobe svojega

očeta kot zasebna tajnika in pooblaščenca za posebne misije njegova najožja sodelavca, se je zdaj nekoliko zmanjšala. Prezident je želel, da bi sinova enkrat začela živeti svoje lastno življenje. Tako sta oba sinova prešla k industriji, eden se v Hollywoodu zanaša za filmsko produkcijo, drugi sodeluje pri težki industriji, oba pa še zmerom na javnih in družabnih prireditvah zastopata očeta in mater, kjer ta dva ne moreta osebno priti.

Sivolasi možje Washingtona

Okrog Rooseveltovega družinskega trusta se zbira vlada, krog onih mož in žena, ki so oficijelni in zasebni pomočniki prezidenta. Tu je treba predvsem omeniti drugega državljana Združenih držav, Rooseveltovega namestnika, morda tudi njegovega naslednika, podpredsednika Garnerja. Ta mož je politik stare ameriške šole: vztrajen in jovičalen, zvit in preprost, trezen računar in vreden upravni uradnik. Poleg njega stoji 70 letni sivolas Cordell Hull, opolnomočeni vodja ameriške zunanje politike, »najboljša duša Washingtona«, bivši sodnik v Južnih državah in prostovoljec v špansko-ameriški vojni. Sledi Rooseveltov najbolj zaupni prijatelj v visokem političnem ozračju Washingtona, Jim Farley, plešasti velikan, predsednik demokratske stranke in poštni minister. Svojtčas je bil

Posadka se rešuje s potapljačev se ladje. Na angleški zahodni obali je nemška podmornica potopila angleški trgovski parnik »Langloeford«. Kar se ladja ni takoj potopila, je večina posadke še utegnila ubežati smrti v rešilnih čolnih.

Celjske novice

e Osebnost vrst. Pri apelacijskem sodišču v Ljubljani sta opravila sodniški izpit sodniška pripravnik iz Celja, gg.: Jerman Mihael in Burger. Cestitamo!

e Nov tržni nadzornik. Na petkovi občinski seji je mestni svet sprejel v službo tržnega nadzornika, pogodbenega uradnika II. pol. skup. g. Fijavža, ki se je vrnil iz šole v Zagrebu.

e Strelska družina Celje vabi na redni letni občni zbor, ki bo dne 4. aprila ob pol 8 zvečer v klubovi sobi hotela »Union« (Celjski dom).

e Važno prednaznanilo. Gledališka družina v Celju opozarja javnost, zlasti pa društva, da priredi v soboto, 20. aprila ob 8 zvečer in v nedeljo, 21. aprila ob 4 popoldne v celjskem mestnem gledališču spevoigro »Moč uniforme« s sodelovanjem vojaške godbe 39. pp. Izvirne speve je uglasbil g. Cerer.

e Poroka. Poročila sta se v St. Ilju pri Veljenju sodniški pripravnik na okrožnem sodišču v Celju g. dr. Branko Potočnik in šolska upraviteljica na Zg. Ponikvi pri Zalcu, gđ. Silva Susman. Obilo sreče!

e Zaščitno cepljenje prašičev. Prašičerejci v območju mestne občine celjske se opozarjajo, da se prične zaščitno cepljenje prašičev proti svinjski rdečici konec aprila. Interesenti naj se javijo čimprej v pisarni mestne klavnice.

e Mestno poglavarstvo razglaš. V smislu čl. 1. pravilnika o pososti psov in pasjemu davku, opozarjajo mestno poglavarstvo lastnike psov, da prijavijo v času od 1. do 15. aprila v pisarni mestne klavnice, vsakega nad 3 mesece starega psa, ki se nahaja na mestnem področju. Razen nabavnih stroškov za pasjo znamko in prijavnico, mora plačati lastnik občinski pasji davek za proračunsko leto 1940 vnaprej. Pasji davek znaša tudi letos od vsakega prostega psa 100 din, za vsakega psa-čuvaja pa 10 din.

e Gradnja hodnika v Gaberljah. Gaberčani bodo vsakakor z veseljem sprejeli novico, da je celjska mestna občina razpisala oddajo gradbenih del in dobavo za napravo betonsko, odnosno alternativno katran-asfaltno-makadamskega hodnika v širini 3 m z granitnimi robniki na Mariborski c. od Koprivnice do Kovinarske ulice, v dolžini 1150 metrov. Pojasnila se dobe pri mestnem poglavarstvu, soba št. 39. Ponudbe je vložiti do 22. aprila v sobi št. 9.

e Fantovski sestaneek bo jutri v sredo, 3. aprila ob 8. zvečer. Govori predsednik celjske podzveze br. Maučec.

e Prva telovadna akademija gabskega Fantovskega oddelka v Mladinskem domu je izredno lepo uspela. Posebno so se izkazali mladi in naraščajniki.

e Uspela materska proslava v Celju. KPD v Celju je v nedeljo popoldne dostojno proslavilo praznik naših mater v Ljudski posojilnici. Pevsko društvo Celjski zvon je za-

2 m 64 cm!

Dolgin, ki ga vidimo na sliki, je Robert Waldow iz Altona v Illinoisu (Združene ameriške države države). Trenutno ga zanima, kako bo prišel skozi vrata male hišice. Poleg njega stoji oče, ki je očitno ponosen na sina-dolgina.

pelo pod vodstvom g. prof. Antona Knapa par pesmi v čast našim materam. Prisrčen je bil govor g. kaplana Lasbacherja. Glavna točka sporeda je bila uprizoritev drame »Mati ljubice«, s katero je gostovala v Celju gledališka družina iz Laškega. Pri nastopu so se zlasti vživeli mati, Pavel in Valček. Marsikatero oko številnih gledalcev se je ob ganljivih prizorih zrosilo.

e Zmaga Celjskega šahovskega kluba. V nedeljo popoldne je CSK odigral finalno tekmo z zmagovalcem Savskega okrožja z Gaberskim šahovskim klubom. Stevilna udeležba pri tekmi je pokazala veliko zanimanje za kraljevo igro. Posamezni rezultati so: Prvi Celje, drugi Gaberje: Cijan-Habenšus 1 : 0, Smigove-Cšörgö jun. 1 : 0, ing. Sajovic : Golja 0 : 1, Diehl-Cšörgö senior 1 : 0, Grašer-Mirnik 1 : 0, Fajš-Eših 1 : 05, Pešič-Regner 1 : 0, prof. Tavčar-Vevčkovnik pol : pol, 6 in pol : 1 in pol za Celje, 17. marca pa 7 : 11 za Celje, končno torej 13 in pol : 2 in pol za Celje. CSK bo moral v boj z zmagovalcem dravske skupine.

e Novi grobovi. V celjski bolnišnici je umrla 36letna zasebnica Slava Kokoli iz Celja, 45 letna žena posestnika Novak Marija iz St. Petra na Medvedovem selu, 5letni sin posestnika Henrik Dvoršak iz Lesičnega pri Pilištanju, v Lokrovcu pa Osvalt Lojanec. Naj v miru počivajo.

e Huda avtomobilska nesreča se je pripetila večeraj popoldne na banovinski cesti blizu Stor. Neki osebni avtomobil je podrl kolesarja, 27letnega delavca v železarni in štorah pri Celju Trbovca Ivana. Pri padcu si je Trbovec zlomil levo nogo in prebil lobanjo ter nezavesten obležal. Celjski reševalci so odpeljali nezvestnega ponesrečenca v celjsko bolnišnico.

e Otrok-živa plamenica. 11letna hčerka posestnika Hriberška iz Ostrožnega Marija se je igrala pri štedilniku. Tu se ji je vnela obleka, da je bila nankrat vsa v plamenih. Otroka so komaj rešili. Dobil je nevarne opekline po vsem telesu.

e Razburjenje na Bregu. V nedeljo popoldne so se vračali 3 delavci iz ribolova po Bregu in šli proti mestu. Na cesti so jih srečali 4 vinjeni moški in napadli, da je bila ob belem dnevu prava bitka za življenje in smrt, ki je razburila vse stanovce. Eden podivjanih pijancev je pograbil nož in tekel za moškimi ter zabodel z njim v hrbet in desno nogo 26letnega delavca Josipa R., da je padel in so ga morali odpeljati z reševalnim avtomobilom. Vinjeni so še dalje časa razgrajali in kričali po Bregu in prišli v neko gostilno na Polulah, kjer jih je celjska policija, katero so poklicali, aretirali. Eden je pobegnil.

e Pretresljiva nesreča na Svetju nad Celjem. Marijo Zajčev, 35letno posestnico na Svetju nad Celjem je zadela strašna nesreča. Popoldne je rezala na slamoreznic. Pri delu pa jo je stroj zagrabil za krilo in potegnil k sebi. Nesrečni je strgalo z glave najprej lasce, potegnilo z obraza vso kožo, ji odtrgalo nos, ustnice in eno oko. Zdravi se v bolnišnici.

Zaostanki davkov milijonarke

Iz New Yorka poročajo: Ameriška zvezna vlada je tožila baronico Eugenio de Rothschildovo, ki živi v Parizu, zaradi davčnih zaostankov v znesku 139.077 dolarjev. To so dohodninski davki, ki jih je baronica ostala dolžna v letih 1925 do 1936. Spočetka je znesel ta dolg 50.400 dolarjev, a z obrestmi in kuzenskiimi stroški je vsota tako visoko narasla.

Francosko topništvo na fronti. Kjer na bojišču ni naravnih zaklonov, jih je treba napraviti umetno. Slika nam kaže francoske poljske topove kalibra 105 milimetrov, za katere so izkopali jarko in jih pred vidljivostjo iz zraka zaščitili s posebnimi mrežami.

Jakob K. Hoerl

Berninski kralj

Roman s švicarskega pogorja.

Beseda »moj deček« je delovala na Marka Paltrama ko udarec. Opotekel se je na noge.

»Da, otroka!« je dejal nezavedno. »Včeraj sem videl vašega dečka, ko se je igral z mojo deklico — bilo je tako čudno!«

Tedaj je čutil, kako se upirajo vanj zlatorjave Cilgijine oči v neizmerni žalosti in ljubezni.

»Naklonite mi še pozno srečo, Cilgija!« Besede in pogled silnega moža so zareže prošnje, njegova roka išče njeno. Cilgija diha težko, adi se ji, da mora bežati, pa pravi s težavo: »Čudno je z menoj, zaničevati vas bi morala, bežati pred vami in vas vendar ljubim!«

»Cilgija!« je zahropel Marko Paltram.

Njene oči so se zamigile.

»Samo eno, Marko, iz oči v oči, po tem bom odločila:« Ali imate čisto vest proti mojemu sinu Lovrencu, ki nosi ime Gruber?«

Marko Paltram smrtno prebledi, pa se osrči. »Cilgija, pričakoval sem to vprašanje. V mojem življenju ni nobenega smrtnega greha, razen tistega, ki sva ga prizadejala vam s Pijo, zaradi njega blodim brez doma med ljudmi!«

»To je odpuščenje,« je odgovorila, »toda Gruber?« Na pol upa, na pol jo grabi strah pred odgovorom, ki ga bo slišala. Vse na njej je trepet in pričakovanje.

»Pravično sem ga sodil,« pravi Marko mirno, vendar strahotno resno. »Prisegam pred Bogom, čisto vest imam zaradi Gruberja. Čujte in sodite sami: Grem po gamsiji sledi na ledeniku, tedaj počti strel, ogledam se, nikogar ne zapazim, čutim pa, da mi teče topla kri po nogi, in grem dalje. Tedaj uzrem med divjimi skalami ledu Gruberja pred seboj, že zopet dviga puško, da bi sprožil, tudi jaz vržem svojo k licu. Tako klečiva iz oči v oči na trideset korakov. Vse, kar sem doživel z vami, mi preleti v tem trenutku mimo oči! Cilgijin mož je, si mislim, odstavim puško in vstanem, ne morem pomeriti nanj! Tedaj počti drugi strel in krogla zdrobi led ob meni, izgubim razodnost, planem nanj, mož proti možu se boriva, tedaj ne vem več, kaj delam, sunem, Grubar omahne v ledeniško razpoko, ki je polna vode, vržem puško za njim, vlečem se dalje in si umijem rano pri potoku. Ko me zanese nekoč pozneje na ledenik, se je bila razpoka,

v kateri je ležal Gruber, zaprla. To je vsa moja skrivnost s pogorja. Zdaj sodite!«

Cilgija se je bila zgrudila v travo; obraz je pokrivala z obema rokama. »Vedela sem!« je zastokala. »O, da bi me bili slušali tisti dan, ko sem vas tu prišla za roke in prosila: opustite lov!«

Tedaj je Marko Paltram vstal. »Cilgija!« je dejal poln notranje žalosti.

»Ljubim vas,« je šepetala zmedena, »toda ne smem biti vaša zaradi svojega otroka. Bilo bi pregrozno, mož v ledu, oče mojega Lovrenca, molčite zaradi mojega dečka!«

In trepetaje je stisnila Marku Paltramu roko.

»Zbogom, Marko!«

»Da, mož v ledu,« ponovi on zamolklo. »Ne bojim se Gruberja, celo ponoči sem stal tam gori, kjer počiva! Vem samo eno: ubiti sem ga moral proti svoji volji, to je plačilo za moje izdajstvo v tisti pustni noči!«

»Zbogom, Marko! Bodi dober, bodi zaradi mene dober! Videti se pa ne smeva nikoli več, nikoli več!«

In Cilgija Premont se opoteka navzdol proti vasi.

Ne vidi žarečega gorskega sveta okoli sebe, vidi samo strahotno podobo, ki zdaj ni več zastra. In ljubiti tistega, ki ji je ubil moža! V samotni pogorja pa blodi Marko Paltram.

Ali mu je sam pekel vcepil misel in je verjel, le trenutek verjel, da bi mogla biti Cilgija še kdaj njegova?

Upanje je živel samo v njegovi vroči krvi, njegov razum ni tega nikoli verjel. In zavidal je Aratschu in njegovi nevesti, zakaj hoditi bosta smela po planini cel dan.

On pa ne bo videl Cilgije nikoli več, nikoli več!

Tako stoji v bledi mesečini na Morteratschu, in mesto v ledu se svetli, razpoke migotajo. Tedaj ga obide misel: »Paltramov rod mora izginiti!«

Čuden strah ga pograbi. Njegova mala Landola se je igrala s Cilgijinim dečkom, z Grubarjevim sinom. In malo vroče srce visi na Cilgijini podobi. V čudnih slutnjah čuti neke nevarnost za svojega otroka. In kako jo ljubi, svojo Landolo!

17

Skromno kakor prva pomlad se je po ustanovitvi kopaljšča razmahnilo v St. Moritzu nekaj zdraviliškega življenja, čim se je zopet vrnilo engadinsko poletje.

Obiskovalci so se zbirali v gostilni pesnika Konradina Flugija in

njegove sončnovebre žene Menje. »Mamica Menja«, so imenovali gostje mlado plavalso ženo.

Prvi gostje so bili trgovci s sviljo Näf iz Aarau, njegova žena, njegova hči in dva sinova, premožna družina, ki so bili prišli, da bi pozdravili očetovskega rešitelja. Tem se je pridružil nekaj meščanov iz Chura, ki sta jih bila privabila stara slava vode in radovednosti, da bi videli novo kopaljšče. Nazadnje nekaj tirolskih kmetov, ki niso pozabili svoje navade, da so po opravljeni košnji prihajali v St. Moritz. Daleč od dogodkov v svetu, večkrat tedne brez vsakega poročila, kaj se dogaja po drugih deželah, je živila mala družba, navezana sama nase kot ena družina pri vellicnu, posušenem mesu ali pri gamsiji pečenk, ki jo je dobavljala Marko Paltram, funt za nekaj krajcarjev.

Staro ženo, ki je prinašala meso, je večkrat spremljala mična deklica, Jolanda. Podobna je bila, to so trdili vsi domačini, divji Piji, bila je drobnih kosti in okretna ko kozica, vendar pa le ni bila ona. Pod lepo rastjo temnih mehkih las se je belilo odkrito čisto čelo, in v bleščetih češnjevo črnih očeh ni bilo nič roparskega.

Jolanda je bila nedostopno prisrčna, vase zaprta deklica, ki je znala že s svojimi malo leti molčati, toda njene oči so bistro opazovale, ušesa prisluškovala, prisluškovala, kaj se govori o očetu.

Bila je plameteče, skoraj bolešno ponosna nanj, trepetala je, kadar so govorili o njem.

Ta vroča strastna deklica, ki se je vendar že samo brzdalo je bila nadvse dražestna.

Ni ni ugovarjala, ako je slišala o svojem očetu nekaj, kar ji ni ugajalo, toda njene drobne tanke ustnice so se zategnile, sprva ganljivo bolesto, nato pa s tolikšno prezirljivostjo, kakor se to redko vidi pri dekletih. Kadar je pa govorila, je bil njen glas ljubko očarljiv.

In vedno je odhajala Konradinovim gostom prezgodaj.

»Jalanda, ali boš šla tudi ti kdaj z očetom na lov?« je vprašal gostilničar.

»Seveda bom, na svoj dvajseti rojstni dan bom smela ustreliti prvo kozol!«

Pri govorjenju je kazala lepe blede zobe in češnjevočrne oči so se svetile.

»Ali si kdaj že streljala?«

»Že, toda samo v šibernico sem poskušala.«

Ni pogosto govorila toliko besed, nikoli ni sprejela niti najmanjšega daru. Ne žaljivo, temveč z nekim stanovitnim smehljajem ga je odklanjala.

